

Nr 189.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärder för utrotande av nötbromsen m. m.; given Stockholms slott den 21 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Johansson anför:

Uti en den 24 oktober 1925 till jordbruksdepartementet inkommen skrivelse har de svenska djurskyddsföreningarnas centralförbund, under åberopande av innehållet i ett av professorn Harry Stålfors vid djurskyddskonferensen den 30 augusti 1924 hållet föredrag angående bekämpande av nötbromsens larver, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga proposition rörande åtgärder i sådant syfte. Sedan denna framställning remitterats till lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen, hava ämbetsverken den 4 januari 1928 avgivit gemensamt utlåtande

i ärendet, åtföljt av ett inom ämbetsverken utarbetat förslag till lag om utrotande av nötbromsen. Vid utlåtagandet hava ämbetsverken jämväl fogat dels en till lantbruksstyrelsen inkommen framställning i ämnet från svenska garveriidkareföreningen jämte över nämnda framställning införskaffade yttranden från föreståndaren för centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet entomologiska avdelning, professorn A. Tullgren, och från hushållningssällskapens ombud, dels ock en av f. d. länsveterinären Th. Helleborg till lantbruksstyrelsen avgiven redogörelse för under år 1927 bedrivna försök till utrotande av nötbromsen på Öland medelst hypol (hypodermaolja). Därefter hava infordrade yttranden i ärendet avgivits av samtliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott. Sedan inom departementet utarbetats en promemoria rörande, bland annat, kostnaderna för vissa ifrågasatta kontrollundersökningar i samband med åtgärder mot nötbromsen, har jämväl statskontoret inkommit med utlåtande.

Av framställningarna angående bekämpande av nötbromsen och däröver avgivna yttranden inhämtas bland annat följande.

Uti det av centralförbundet återopade föredraget lämnar *professorn Stålfors* till en början en redogörelse för nöt- och renbromsarnas biologi. Professorn Stålfors framhåller, att ox- eller nötbromsen och renbromsen respektive deras larver, torde vara de parasiter, som värst plågade djuren och på samma gång vållade de största ekonomiska förlusterna. Ett djur, som vore behäftat med stort antal bromsbulor, hölle sig magert; hårremmen vore ruggig och djuret såge eländigt ut. Produktionen, i synnerhet mjölkavkastningen, nedsattes, och ungdjuren hämmades i växten. En omständighet, som man gärna förbisåge, ehuru den spelade en ej obetydlig roll, vore, att djuren förorsakades stort obehag, redan då bromsen lade äggen på huden. För att undkomma bromsarna plågade korna »kesa» eller »besa»; och korna vore så rädda för bromsarna, att de varken vågade vila eller äta. Detta vore i ännu högre grad förhållandet med renarna. Att både välbefinnandet och produktionsförmågan skulle lida därav, låge i öppen dag. Köttvärdet fölle ej endast därigenom att köttet bleve magert utan även till följd av de av larverna vållade lokala skadorna, som kunde framkalla inflammation och vargöring i synnerhet omkring bulorna; framför allt förstörde de s. k. vandrande larverna köttet. Den mest påtagliga ekonomiska förlusten uppkomme emellertid genom de av bromsbulorna och hålen orsakade skadorna å hudarna. Under alla omständigheter representerade de sammanlagda skadorna stora värden. Sifferuppgifterna därom från de olika länderna varierade betydligt men gäve dock en föreställning om de årliga förlusternas omfång. För England växlade uppgifterna mellan $\frac{1}{2}$ —2 miljoner pund, för Frankrike beräknades de ända till 10 miljoner francs, för Tyskland till minst 6—8 miljoner mark, för Belgien till 250,000 francs och för Holland till $4\frac{1}{2}$ —5 miljoner gulden. Vad Danmark beträffade hade

professor Boas år 1916 uppskattat de av bromsarna vållade skadorna till omkring 7 miljoner kronor; för senare år hade likväl lägre siffror uppgivits. Huru allmänt djuren kunde vara angripna, framginge därav, att enligt uppgift i Holland 30—33 procent och i Rhenlandet ända till 35 procent av nötkreaturen skulle vara angripna av bromsar. För vårt land saknades visserligen statistik, men vissa landsdelar vore svårt hemsökta, såsom Kalmar län, framför allt Öland, och norra Norrland, där renarna vore mycket utsatta och där under svåra år stora mängder renar kunde duka under.

Efter det Stålfors redogjort för olika metoder för nötbromsens utrotande, såsom utklämning eller utsugning av bromslarverna ur bromsbulorna eller bulornas bestrykande med olika smörjmedel, framhåller han emellertid, att kreaturens behandling mot bromslarver ej vore alldeles utan risk. Förutom sådana komplikationer som inflammation och vargöring, som kunde uppkomma i synnerhet om larven vid utklämningsförsöket krossats inuti bromsbulan, hade exempel förekommit på en egendomlig på anafylaxi beroende sjukdom, som av danskarna benämndes »rosenfeber». Den yttrade sig oftast endast genom ett utslag, påminnande om det vid nässelfeber, men kunde i enstaka fall leda till döden och det t. o. m. mycket snart, inom 1—2 timmar. Närmast vore åkomman en förgiftning genom larvens vävnadssaft, som ginge ut i värddjurets organism. I sällsynta fall kunde rosenfebern framkallas av larven, även om ej någon behandling mot larven ägt rum. I Danmark, där staten ersatte alla dödsfall i »rosenfeber», som vållats av ingrepp mot larven, hade under år 1924 inalles 7 fall anmälts, vilket dock vore ett försvinnande antal, om man betänkte huru många djur, som behandlats. Vilken behandlingsmetod man än använde, måste emellertid kampen mot dessa parasiter organiseras; det mest rationella vore, att statsmakterna toge hand om frågan. Efter en summarisk framställning av de i Danmark i ifrågavarande hänseende vidtagna lagstiftningsåtgärderna framhålls i föredraget, att för Sveriges del ett steg i rätt riktning skulle vara, om en lag stiftades av liknande innebörd som lagen angående besiktningstvång för avelshingstar. Liknande lagar funnes för övrigt angående pasteuriseringstvång och berberisbuskens utrotande. Vidare borde staten ikläda sig ersättningsskyldighet för sådana djur, som till följd av behandling mot bromslarver komme att dö i rosenfeber.

I den till lantbruksstyrelsen från *svenska garveriüdkareföreningen* inkomna framställningen framhålls de stora ekonomiska fördelar, som stode att vinna genom vidtagande av effektiva åtgärder till oxstyngets (nötbromsens) bekämpande. Genom hushållningssällskapens försorg borde enligt föreningens mening införskaffas uppgifter angående oxstyngets utbredning, de skador den förorsakade, om utrotningsmetoder samt huruvida det i Danmark tillämpade tillvägagångssättet kunde förväntas här i landet leda till önskat resultat eller i motsatt fall, vilka andra åtgärder som kunde för Sveriges vidkommande förordas.

Professorn Tullgren förklarar i sitt yttrande till lantbruksstyrelsen, att den danska lagstiftningen i ämnet visat så god effektivitet, att det med fog kunde ifrågasättas, om icke liknande bestämmelser borde införas även i vårt land. Vid övervägandet av ett sådant spörsmål kunde tvekan uppstå endast av en anledning, nämligen den, att vi saknade alla uppgifter om de ekonomiska förluster, oxstynget vållade oss. För undanröjande av denna tvekan borde en grundlig och allsidig utredning företagas, varvid samtliga de av garveriföreningen framhållna synpunkterna borde tagas i beaktande.

Hushållningssällskapens ombud framhålla i sitt till lantbruksstyrelsen avgivna utlåtande, att den av garveriidkareföreningen ifrågasatta omständliga utredningen syntes obehörlig med hänsyn till redan vunnit kännedom i ämnet. Lagbestämmelser för oxstyngets bekämpande syntes vara behöfliga, men hänsyn borde tagas till de olika förhållandena i skilda delar av vårt land på det sätt, att tillämpningen av en blivande lagstiftning gjordes beroende på framställning av vederbörande hushållningssällskap. Oavsett huruvida lagbestämmelser komme till stånd eller ej, syntes emellertid en kraftig upplysningsverksamhet böra igångsättas rörande oxstynget och dess skadegörelser samt medlen för dess bekämpande.

Lantbruksstyrelsen och *medicinalstyrelsen* hava i sitt gemensamma utlåtande till en början framhållit, att bekämpandet av renbromsen måste ske efter andra linjer än beträffande nötbromsen, samt förordat, att en utredning rörande olika kampmetoder gentemot renbromsen komme till stånd.

I fråga om *nötbromsens skadegörelser och behovet av åtgärder från det allmännas sida för dess bekämpande* anföra ämbetsverken:

De ekonomiska förluster, nötbromsen tillfogade landets nötboskapsskötsel, kunde för närvarande icke närmare angivas i siffror. Från Danmark förelåge emellertid mera exakta uppgifter. Av saluförda hudar hade 20 procent befunnits skadade genom hål, som bromslarverna åstadkommit. Därigenom förorsakade förluster utgjorde dock endast en bråkdel av totalförlusterna. Nötkreaturen hyste en panisk förskräckelse för insekten ifråga under äggläggningstiden, vilket föranledde dem att genom »kessning» söka undkomma den, eller ock förbleve djuren timvis stående i vatten, där de i någon mån vore skyddade för bromsens angrepp. I båda fallen upphörde de att beta och följderna bleve, att både hull och mjölkavkastning avsevärt nedsattes. Officiella rapporter från Danmark visade, att i vissa socknar ända till över 70 procent av nötkreatursstocken (djur över 1 år) varit behäftad med nötbromslarver. De årliga förlusterna för landet i dess helhet hade ock tidigare beräknats till flera miljoner kronor årligen.

Som antytts saknades statistiskt underlag för verkställande av motsvarande beräkningar för vårt land, men av bland annat garveriidkarförningens skrivelse och hushållningssällskapens ombuds yttrande framginge, att även i Sverige de förluster, nötbromsen årligen förorsakade, vore betydande.

Lantbruksstyrelsen hade hänvänt sig till husdjurskonsulenterna i vissa län med förfrågan om förekomsten av nötbromsen och behovet av lagstiftningsåtgärder mot densamma. Dylikt behov hade vitsordats av konsulenterna i Kronobergs, Kalmar läns södra, Malmöhus och Älvsborgs läns norra hushållningssällskap. I Malmöhus län syntes insekten förekomma huvudsakligen i skogstrakterna. Så syntes förhållandet vara även i Halland. Övriga tillsporda konsulenter ansåge, att insekten förekomme mera fläckvis och att särskilda lagbestämmelser icke vore av nöden.

Viktiga erfarenheter i denna fråga hade vunnits genom försök å Öland. Därvid hade använts ett av försöksledaren vid veterinär- och lantbrukshögskolan i Köpenhamn N. Beck uppfunnet preparat, benämnt hypol. Rätten att tillverka nämnda fabrikat hade för Sverige förvärvats av firman Lamberg & C:o i Kalmar. I kungörelse den 2 april 1927 från länsstyrelsen i Kalmar län hade intagits meddelande om att på patenträttsägarens bekostnad utsända personer skulle i varje socken på Öland med sagda preparat behandla av nötbromsen angripna djur, varvid dock i vissa fall ägarna själva skulle bestrida en del av utgifterna för ändamålet. Under sommaren 1927 hade undersökts 21,695 nötkreatur, varav 9,374 eller 40.3 procent varit behäftade med bromsbulor. De undersökta djuren torde omfatta cirka 25 procent av hela djurstocken på ön.

Resultatet av denna lokalundersökning vore i viss mån överraskande. Visserligen hade man ansett, att Öland kunde räknas till de trakter av landet, där insekten förekomme mera allmänt, men att över 40 procent av kreaturen hyste larver av nötbromsen vore dock förvånande. Sannolikt torde en mera systematisk undersökning även på andra håll giva liknande resultat. Ämbetsverken hölle därför i likhet med centralförbundet, garveriidkareföreningen och hushållningssällskapens ombud före, att ett systematiskt bekämpande av nötbromsen vore av stor betydelse för nötboskapsskötselns ekonomiska utveckling. Det syntes ämbetsverken alltså önskligt, att åtgärder vidtoges, varigenom insekten i möjligaste mån utrotades.

Beträffande frågan *vilka åtgärder, som böra vidtagas för utrotande av nötbromsen, yttre ämbetsverken:*

Målet syntes icke kunna nås enbart på upplysningens väg. Ämbetsverken ville med avseende härå erinra, att redan år 1906 statsmedel beviljats för tryckning av en flygskrift i ämnet, författad av professorn Lampa. Även om vissa enskilda djurägare följde de däri föreskrivna anvisningarna, syntes dock frågan om nötbromsens utrotande icke kunna helt överlämnas åt det enskilda initiativet, som icke skulle kunna medföra avsedd nytta, såvida ej alla djurägare i orten utrotade bromslarverna å sina kreatur. En överenskommelse därutinnan torde vara svår att åvägbringa, när kostnaderna kunde tynga ganska ojämt. Vid sådant förhållande syntes det ämbetsverken obetingat nödvändigt, att de bestämmelser, som i första hand borde komma till stånd, utfärdades i lagstiftningsväg. Därvid torde lagbestämmelserna på området i Danmark i tillämpliga delar kunna läggas till grund.

Nämnda bestämmelser grundade sig på antagandet, att endast de under första halvåret på nötkreaturen i de s. k. bromsbulorna befintliga larverna av nötbromsen gäve upphov till fullt utbildade insekter. Förintades dessa larver, utrotades även själva nötbromsen. På grund därav hade i Danmark i enlighet med lagarna i ämnet den 8 mars och den 21 decem-

ber 1923 — vilka numera trätt ur kraft — under åren 1923/1925 i huvudsak följande bestämmelser för insektens bekämpande varit gällande. Alla kreatursägare hade ålagts att befria sina kreatur från nötbromslarver. Kommunalråden skulle genom särskilt utsedda besiktningmän senast 14 dagar före den sedvanliga tid i orten, då djuren släpptes på bete, kontrollera, att utrotning verkställdes. Skulle så icke hava varit fallet, hade avlarvningen skett på djurägarens bekostnad. Vägrade ägare besiktning av djuren eller hindrade han verkställighet av avlarvning genom kommunalrådets försorg, drabbades han av böter mellan 100—1,000 kronor. Djurägare, som genom veterinärintyg styrkt, att hans besättning varit fri från bromslarver, hade befriats från kontrollundersökning. Kontrollkostnaderna, som kunde indrivs, fördelades på ägarna efter antalet kontrollerade djur över 1 år. Vidare hade föreskrivits att, då behandlingen för utrotande av bromslarver icke vore helt riskfri, djurägare under vissa villkor kunde erhålla ersättning av statsmedel för djur, som avlidit i »rosenfeber». Som professor Stålfors i förenämnda föredrag anfört, hade i Danmark under år 1924 inträffat endast 7 ersättningspliktiga fall. Hela antalet behandlade nötkreatur uppgick till cirka 1.7 miljoner.

För Danmarks vidkommande hade bekämpandet av nötbromsen givit enastående resultat. Såsom exempel på lagens effektivitet kunde anföras, att år 1922 15 procent av salubjudna hudar från de danska öarna vore skadade av bromshål. År 1925 utgjorde skadade hudar därstädes blott 1 procent. Motsvarande tal från Jylland och Sönderjylland vore år 1922 respektive 24.5 procent och 54 procent samt år 1925 respektive 4 procent och 16.5 procent. Lagens tillämpning hade emellertid icke kunnat fullt genomföras på grund av mul- och klövsjuka. Under år 1926 hade därför antalet skadade hudar ånyo stegrats. Nämda stegring syntes emellertid endast hava varit tillfällig, ty i skrivelse den 23 september 1927 hade meddelats, att nötbromsen då kunde anses utrotad i Danmark.

I syfte att förhindra ett förnyat uppträdande av nötbromsen, hade i Danmark den 9 februari 1926 för tiden intill utgången av år 1930 utfärdats en ny lag, varigenom lantbruksministern bemyndigats förordna om lagens ikraftträdande å orter, där så påfordrades.

Då det nu gällde att taga ställning till frågan angående utfärdande av liknande lagbestämmelser i vårt land, torde först böra framhållas, att nötbromsen här förekomme huvudsakligen i södra och mellersta delarna av landet och detta i mycket olika omfattning. I övre Norrland torde den fullständigt saknas.

Den mest radikala åtgärden för nötbromsens förintande vore, att obligatoriska föreskrifter utfärdades om samtida åtgärder under 2—3 år i hela södra och mellersta Sverige. Med hänsyn därtill att olika landsdelar drabbades olika av nötbromsens framfart och att kreatursägare i trakter, där bromsen veterligen icke förekomme, skulle betungas med samma granskningsplikt, som i trakter, där åtgärderna skulle vara till uppenbar bättnad för kreatursägarna, syntes emellertid lagens utsträckning till hela södra och mellersta Sverige för närvarande icke böra ifrågasättas. Hushållningssällskapens ombud, som vitsordat behovet av lagen, hade ock framhållit, att lagen borde tillämpas fakultativt eller då vederbörande hushållningssällskap funne dess tillämpning av behovet påkallad.

Ifrågasättas kunde ock, huruvida förordnande om tillämpning av en dylik lag ovillkorligen skulle omfatta ett hushållningssällskaps *hela* om-

råde. Nötkreaturskonsulenterna inom Malmöhus och Hallands län meddelade, att nötbromsen inom båda länen förekomme i skogstrakterna men icke på slätten. Därest närmare utredning visade att så vore fallet, syntes åtgärder av ifrågavarande slag icke böra verkställas inom hushållningssällskapets hela område. Det torde vara tillfyllest, att granskningsplikten omfattade endast de mest hemsökta trakterna och således, om så befundes lämpligt, begränsades till viss del av respektive sällskaps verksamhetsområde. Härför talade även av Helleborg gjorda iakttagelser. Helleborg framhölle sålunda i förenämnda berättelse, att nötbromshonans ägglägningsområde vore lokaliserat samt att spridning på längre avstånd förnämligast skedde genom larvernas förflyttning med värddjuret. Härför talade bland annat den omständigheten, att »kesning» icke förekommit någon gång beträffande djur, som behandlats med hypol, medan till och med i samma by, där närmaste grannes djur icke behandlats, djuren »kesat» upprepade gånger. Enligt ämbetsverkens mening torde det icke möta större svårigheter för vederbörande hushållningssällskap att på lämpligt sätt avgränsa sådana områden, där tillämpning av lagen kunde väntas få åsyftad verkan. Därigenom komme säkerligen även åtgärderna bland kreatursägarna att vinna den förstående, varför utan kampen mot nötbromsen icke kunde bliva effektiv.

Ehuru anslag från landstingen icke erfordrades, syntes dock i enlighet med tidigare utfärdade lagar av fakultativ art — lagen om hingstbesiktningstvång och lagen om utrotande av berberisbuskar — jämväl nu böra föreskrivas, att förordnande, varom här vore fråga, meddelades på framställning av vederbörande hushållningssällskap och landsting.

I enlighet med det anförda hava ämbetsverken utarbetat förslag till lag om utrotande av nötbromsen, vilket är av följande lydelse:

»1 §.

Där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, äger Konungen på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting förordna, att larver av nötbromsen (*oxstynget*, *Hypoderma bovis*) å nötkreatur över ett år skola inom sällskapets område eller viss del därav genom djurägarens försorg utrotas.

2 §.

I förordnande, varom i 1 § sägs, skall utsättas viss tid, under vilken lagen skall tillämpas. Denna tid, som ej får understiga två år, må sättas olika för olika delar av det område, förordnandet avser.

3 §.

Inom varje socken på landet och i stad, där nötkreatur finnes, skall det åligga kommunens verkställande organ att utöva tillsyn över ifrågavarande utrotande. Nämda organ skall utse lämpliga besiktningsmän, som hava att senast fjorton dagar före i orten sedvanlig betesutsläppningstid undersöka, att nötkreaturen befriats från nötbromslarver. Styrker kreatursägare med intyg av veterinär, att hans nötkreatursbesättning är fri

från nötbromslarver, som kunna antagas vara levande, skall dylik undersökning icke verkställas.

De med utrotandet av nötbromslarver och kontrollen däröver förbundna kostnader gäldas av vederbörande kreatursägare. Kontrollkostnaderna förskottas av ovan angivna kommunala myndighet och fördelas på kreatursägarna efter antalet kreatur över ett år.

Över verkställda förrättningar har besiktningsman att årligen före den 1 juli enligt formulär, som fastställas av Konungen, till ovannämnda kommunala myndighet avgiva rapport, som inom en månad efter förrättningarnas avslutande skall ingivas till vederbörande länsstyrelse.

4 §.

Befinnes vid kontrollundersökning, varom i 3 § förmäles, djurägare hava uraktlåtit att verkställa föreskrivet utrotande av nötbromslarver å sina nötkreatur, skall utrotandet på hans bekostnad verkställas genom den i samma pragraf omförmälda kommunala myndighetens försorg.

5 §.

För kreatur, som dött till följd av i denna lag åsyftad behandling, utgår ersättning av allmänna medel, därest genom intyg av legitimerad veterinär styrkes, att dödsfallet varit en omedelbar följd av behandlingen; dock förfaller rätten till dylik ersättning, om ägaren eller den honom företräder genom oförsiktighet eller genom användning av olämpligt förfaringssätt orsakat djurets död eller om han trots på fara tydande sjukdomstecken hos djuret underlåter att tillkalla veterinär.

För övergående sjukdom i samband med behandlingen utgår ingen ersättning.

För obduktionsförrättning, som veterinär företager i och för utfärdande av intyg varom ovan sägs, utgår rese- och traktamentsersättning av allmänna medel.

6 §.

Kreatursägare, som reser hinder mot åtgärder, varom i 3 och 4 §§ sägs, straffas med böter från och med 10 kronor till och med 200 kronor.

7 §.

Åtal för överträdelse, varom i denna lag sägs, anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

8 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmän lag.

9 §.

Konungen äger meddela närmare föreskrifter rörande verkställigheten och efterlevnaden av denna lag.

10 §.

Förordnande enligt denna lag skall tillika med erinran om påföljd av överträdelse därav genom vederbörande länsstyrelses försorg på statsverkets bekostnad införas i länskungörelserna och i en eller flera tidningar inom orten samt anslås på lämpliga ställen inom det område, förordnandet avser.»

I fråga om lagförslagets detaljbestämmelser och särskilt rörande kostnaderna för nötbromsens bekämpande anföra ämbetsverken.

3 §. För att förenkla organisationen och nedbringa kostnaderna för djurägarna hade föreslagits, att kommunalnämnderna skulle utse kontrollanter. Då bromsbulorna under kontrolltiden i allmänhet nått full utbildning och i alla händelser vore lätt igenkännliga på de öppna hålen, vari larvens svarta andningsrör utmynnade, syntes särskild teoretisk kompetens icke behöva krävas av besiktningsmännen. Ämbetsverken förutsatte, att en instruktion utfärdades för besiktningsmännen, för vilka, om så kunde anses erforderligt, genom hushållningssällskapets försorg kortare instruktionskurser torde kunna anordnas. Under sådana förhållanden torde pålitliga, med kreatursskötsel förtrogna personer med god iakttagelseförmåga kunna förordnas som besiktningsmän.

För lagens tillämpning torde i övrigt hos kommunalnämnderna böra finnas tillgängliga flygblad med råd angående kampmetoderna.

Vidkommande de kostnader, som de föreslagna åtgärderna skulle föranleda, hölle ämbetsverken före, att statsbidrag för bekämpandet icke vore erforderligt. Själva behandlingen för larvernas avlägsnande torde icke vålla avsevärt större kostnader utöver dem en omtänksam djurägare finge vidkännas för bekämpande avflugor och andra insekter, som oroade kreaturen. Utrotandet av nötbromsen torde nämligen i allmänhet komma att verkställas antingen genom utklämning av larverna med fingrarna eller genom bromsbulornas överpensling med vissa kemiska ämnen, vilka hushållningssällskapet borde kunna anskaffa och distribuera till självkostnadspris.

Kostnaderna för den föreslagna enkla kontrollen syntes likaledes böra åvila djurägarna. Därigenom att lagen trädde i kraft endast för viss tid (2—3 år) efter vederbörande hushållningssällskaps och landstings framställning — i sin tur i allmänhet grundad på inom orten förefintlig opinion för saken — syntes tillräckliga garantier hava skapats för att utgifterna icke bleve över hövan betungande. Ämbetsverken hölle före att, utöver det humanitära syfte lagen främjade och som borde ligga varje djurägare om hjärtat eller att befria kreaturen från de svåra lidanden, nötbromsen tillskyndade dem, stora ekonomiska fördelar för den enskilde syntes kunna ernås. Av vad i det föregående anförts torde framgå, att hudarna betingade högre värde, om larvhål icke förekomme. Likaså komme kött- och mjölkproduktionen att stegras. Då alla dessa förmåner odelat komme den enskilde djurägaren till godo, syntes tillräcklig anledning icke föreligga att ifrågasätta statsbidrag till bestridande av kontrollkostnaderna. Statens mellankomst påkallades fastmera för att säkerställa samtliga djurägares deltagande i utrotningsarbetet, sedan beslut därom i vederbörlig ordning fattats.

5 §. Om det alltså å ena sidan syntes skäligt, att den enskilde vidkändes kostnaderna för själva bekämpandet, kontrollen därav, ävensom för-

lusterna vid de övergående sjukdomar, behandlingen kunde medföra, syntes det å andra sidan icke rimligt, att han ensam finge bära förlusten i de fall, behandlingen bevisligen medfört djurets död. Såsom redan antytts, kunde behandlingen i enstaka undantagsfall föranleda uppkomsten av allmän förgiftning hos värddjuret genom larvens vävnads-safter, varvid döden inom några timmar följde. Sjukdomsfall uppgaves ock hava inträffat oberoende av behandling. De i Danmark inträffade fallen av »rosenfeber» under år 1924 eller 7 på 1.7 miljoner behandlade kreatur, torde dock icke bära föranleda tveksamhet om lagens införande. Liksom i Danmark, där ersättning utginge efter samma grunder, som gällde vid nedslaktning av djur, angripna av smittsamma kreaturssjukdomar, syntes även här ersättning böra utgå av statsmedel och beräknas enligt bestämmelserna om värdering och ersättning i gällande förordning angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren.

Med hänsyn till de ringa belopp, varom — att döma av erfarenheter från Danmark — här torde bliva fråga, ville ämbetsverken vidare ifrågasätta, huruvida icke dylik ersättning lämpligen kunde utgå från ordinarie förslagsanslaget till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren.

Ämbetsverken framhålla slutligen *vikten av en energisk upplysningsverksamhet* rörande insekten och dess skadegörelse samt medlen för dess bekämpande samt anföra i detta sammanhang.

Lagbestämmelser av ifrågavarande slag skulle säkerligen vinna större effektivitet, därest bland allmänheten spredes upplysning om den ekonomiska betydelsen för den enskilde och för landet i dess helhet av nötbromsens bekämpande. För detta ändamål syntes dock särskilt anslag icke behöva anvisas. Enligt sin instruktion hade centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, bland annat, att, i den mån så lämpligen kunde ske, meddela allmänheten råd och anvisningar i praktiska frågor, som rörde lantbruket och dess binärningar. Det torde alltså ankomma på anstaltens entomologiska avdelning att utarbета lämpligt flygblad med råd och anvisningar i berörda ämne. Härjämte torde det ankomma på lantbruksstyrelsen att sörja för att vid den statligt understödda undervisningen å jordbruksområdet upplysning meddelades om vikten av och utvägarna för insektens bekämpande. Slutligen torde med hänsyn till de rent humanitära syften, ifrågavarande lag vore avsedd att främja, en betydande upplysningsverksamhet ävensom agitation för lagens tillämpning kunna förväntas från djurskyddsföreningarnas sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställa ämbetsverken, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att *dels* antaga det inom ämbetsverken utarbetade förslaget till lag om utrotande av nötbromsen, *dels* bestämna, att ersättning för kreatur, som dött till följd av i samma lag åsyftad behandling, skulle beräknas enligt bestämmelserna om värdering och ersättning i gällande förordning angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren, *dels* ock medgiva, att ersättning, varom nyss nämnts, finge utgå från ordinarie förslagsanslaget till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren. Ämbetsverken

hemställa tillika, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående åtgärder för bekämpande av renens hudbroms (EDEMAGENA tarandi).

Av de av *hushållningssällskapens förvaltningsutskott* i ärendet avgivna yttranden inhämtas huvudsakligen följande:

Förvaltningsutskotten hos hushållningssällskapen i *Svealand* och *Norrland* framhålla i allmänhet, att nötbromsen icke förekomme inom sällskapens områden, i varje fall icke i sådan omfattning, att dess skadegörelser vore av någon betydelse. Av uttalandena från hushållningssällskapens i *Götaland* förvaltningsutskott framgår, att nötbromsens egentliga förekomst vore begränsad till Götalands skogsområden eller det sydsvenska höglandet och dess utlöpare samt till Öland, medan slätterna och kusttrakterna i stort sett vore fria från bromsen.

Endast två av hushållningssällskapens förvaltningsutskott, nämligen *Södermanlands läns* och *Västmanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*, hava helt avstyrkt förslaget till lag om utrotande av nötbromsen under framhållande av att resultatet kunde ernås genom en kraftig upplysningsverksamhet. *Övriga förvaltningsutskott* tillstyrka förslaget eller förklara sig icke hava något att erinra däremot, *Stockholms stads och läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* dock under framhållande av, att man i första hand borde försöka bekämpa nötbromsen genom en effektiv upplysningsverksamhet och, endast om denna icke medförde resultat, tillgripa lagstiftningsåtgärder.

Förvaltningsutskottet i Kalmar läns norra hushållningssällskap anför i huvudsak följande:

Nötbromsen åstadkomme genom de larver, vartill den gäve upphov, väsentlig skada å hudar ifrån nötkreatur inom hushållningssällskapets område. Enligt inhämtade uppgifter syntes största skadegörelsen förekomma å hudar efter nötkreatur från de trakter inom området, som vore av skogsbygdsnatur, medan dylika skador i mindre utsträckning förefunnes å kreaturshudar från slättbygder och i all synnerhet skärgården och kusten, där sådan skada å hudarna torde förekomma endast i ringa omfattning. Undantagslöst vore hudar från yngre djur mest skadade; detta tydde på att äldre djur ej vore så utsatta för insektens angrepp. Efter en varm sommar vore djuren det följande året mera angripna av bromslarver, än om den föregående sommaren i väderlekshänseende varit mindre gynnsam för insektens uppträdande. Då ett flertal inflytelser i detta sammanhang gjorde sig gällande, vore det ytterst svårt att utan närmare undersökning uppskatta storleken av de förluster, som genom hudarnas värdeminskning på grund av larvskador tillskyndades djurägarna. Förlusterna torde dock stundom vara ganska avsevärda. Exempel gäves sålunda på prisreducering intill $\frac{1}{4}$ av hudarnas saluvärde. Därjämte uppstode förluster genom nedsatt produktionsförmåga hos djur, som i högre grad vore behäftade med bromsbölder, och i minskat köttvärde vid avyttrande av sådana djur till slakt. För djuren medförde larvbölderna därjämte ett plågsamt lidande. Skäl syntes därför föreligga till att åtgärder för nötbromsens utrotande vidtoges, och utskot-

tet hade i huvudsak icke något att erinra mot det framkomna lagförslaget.

Blekinge läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott framhåller, att åtgärder för insektens utrotande ovedersägligen vore av behovet påkallade. Genom upplysning skulle måhända på frivillighetens väg bekämpande av nötbromsen så småningom kunna åvägabringas. Sannolikt skulle dock ett dylikt bekämpande ej bliva tillräckligt effektivt, varför det torde vara nödvändigt, att lagstiftningsåtgärder vidtoges.

Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott vitsordar, att nötbromsen vissa år uppträdde i stor omfattning inom länet. De svåraste angreppen hade förekommit i skogstrakterna å länets inland, men även från kusttrakterna uppgäves, att besvärande angrepp kunde förekomma. Förvaltningsutskottet, som funne det föreliggande lagförslaget väl ägnat att ligga till grund för ett organiserat bekämpande av nötbromsen, tillstyrkte, att förslaget bleve antaget.

Skaraborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott upplyser, att nötbromsen vore allmänt förekommande inom länets skogstrakter och med största sannolikhet tillfogade nötboskapsskötseln mycket avsevärda årliga förluster. Ett systematiskt bekämpande av denna skadeinsekt vore av behovet påkallat främst med hänsyn till nötsboskapsskötselns ekonomiska utveckling men även ur djurskyddssynpunkt. Förvaltningsutskottet ansåge därutinnan lagbestämmelser erforderliga och ville i princip tillstyrka det föreliggande lagförslaget.

Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott anser visserligen den ifrågasatta lagstiftningen vara av mindre betydelse för nämnda län, då större skadegörelse av nötbromsen icke förekomme inom länet, men framhåller, att de trakter, vilka verkligt lida av nötbromsens skadegörelse, knappast utan lagbestämmelser kunna därifrån befrias samt att utrotandet av nötbromsen inom sådana trakter måste anses innebära en trygghetsåtgärd även för närliggande områden, som hittills varit helt befriade från eller i ringare grad besvärats av densamma.

I fråga om *detaljbestämmelserna i det av lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen utarbetade lagförslaget* anmärka ett flertal *förvaltningsutskott*, att det vore olämpligt att göra lagens tillämpning beroende av framställning jämväl från vederbörande landsting, särskilt som efter hushållningssällskapens omorganisation inom varje sällskap funnes representanter från hela dess område och dessa representanter väl finge anses fullt skickade att avgöra denna huvudsakligen lantbruket berörande fråga. *Åtskilliga förvaltningsutskott* framhålla tillika, att kostnaderna för nötbromsens bekämpande, åtminstone de därmed förenade kontrollkostnaderna, borde bestridas av allmänna medel. *Förvaltningsutskottet i Kristianstads läns hushållningssällskap* föreslår, att kostnaderna för anskaffande av utrotningsmedel borde gäldas av allmänna medel, samt framhåller, att ett dylikt ekonomiskt stöd skulle göra djurägarna samt

vederbörande hushållningssällskap och landsting mera benägna att påkalla lagens tillämpning. *Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* framhåller, att det syntes tveksamt, huruvida kommunernas verkställande organ kunde föreläggas att utöva tillsyn över lagens efterlevnad samt att förskottera kostnader, samt föreslår, att de skyldigheter, som i förslagets 3 § skulle åligga kommunalnämnderna, måtte överflyttas å vederbörande distriktsveterinärer. *Uppsala läns och Värmlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* anse tillika, att det vore lämpligt att införa bestämmelser om rätt att i förekommande fall påkalla kronobetjäningens medverkan mot tredskande djurägare. Slutligen har *Värmlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* föreslagit fastställande av högre bötesbelopp.

Statskontoret anför i sitt utlåtande.

Ur de synpunkter, statskontoret hade att företräda, vore intet att erinra mot det av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen i ämnet framställda förslag, enligt vilket statsbidrag för bekämpande av nötbromsen endast skulle utgå, för den händelse nötkreatur dött på grund av undergången behandling mot nötbroms.

I en inom jordbruksdepartementet uppgjord promemoria hade emellertid blivit ifrågasatt, att staten jämväl skulle bidraga med tre fjärdedelar av kostnaderna för kontrollundersökningar. Statskontoret, som icke tilltrorde sig att bedöma behövligheten av att statsverket bidroge även till sistnämnda kostnader, ville allenast erinra, att i ett tämligen analogt fall, nämligen i fråga om utrotande av berberisbuskar å viss mark, statsbidrag utginge jämlikt föreskrift i kungörelsen den 3 december 1918 (nr 992), dock blott under förutsättning att ett minst mot statsbidraget svarande belopp tillsköttes från medel, beviljade av landsting, kommuner eller enskilda.

Det under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren torde lämpligen kunna tagas i anspråk för de med nötbromsens utrotande förenade kostnader för statsverket.

Av utredningen i ärendet synes framgå, att nötbromsen förekommer i ganska stor utsträckning inom vissa delar av landet, förnämligast inom skogstrakterna i Götaland. Den skada, som därigenom förorsakas nötboskapsskötseln, är säkerligen betydande. Såsom i ärendet framhållits, minskas avsevärt värdet av hudarna från djur, som varit angripna av nötbromslarver. Härtill kommer, att djuren magra, mjölkavkastningen minskar och köttet försämras, varjämte ungdjuren stanna i växten. Förutom dessa ekonomiska skäl torde åtgärder för nötbromsens utrotande även ur djurskyddssynpunkt få anses önskvärda, då nötbromsen och dess larver otvivelaktigt tillfoga kreaturen svåra lidanden.

Det torde knappast kunna förväntas, att ett effektivt bekämpande av nötbromsen skall ernås enbart på upplysningens väg. De åtgärder, som kunna vidtagas för utrotande av insekten, måste nämligen för vinnande

*Departements-
chefen.*

av ett gott resultat genomföras samtidigt och av alla djurägare inom orten. Ett dylikt samfällt uppträdande torde svårigen kunna uppnås endast genom upplysningsverksamhet och i varje fall torde lång tid förflyta, innan någon mera påtaglig bättring skulle på denna väg ernås. Genomförandet av ett tvång för den enskilde djurägaren att befria sin nötkreatursbesättning från bromslarver synes mig vara det säkraste och bästa medlet i kampen mot nötbromsen. För införande av dylika tvångsbestämmelser tala även de goda erfarenheter man har från Danmark av lagstiftningen på detta område.

Emellertid böra dylika tvångsbestämmelser icke genomföras i andra trakter, än där de lokala förhållandena sådant påkalla. Såsom framgår av de av hushållningssällskapens förvaltningsutskott avgivna yttrandena, förekommer icke nötbromsen i stora delar av vårt land, i allt fall icke i den utsträckning att särskilda åtgärder för dess utrotande äro av behovet påkallade. Å andra sidan bör denna omständighet icke utgöra hinder för tillämpande av tvångsbestämmelser i de trakter, där så finnes lämpligt och önskvärt. Emellertid torde föreskrifterna för att bliva fullt effektiva endast böra tillämpas å sådana trakter, där de uppbäras av den allmänna meningen. Tillfyllestgörande garantier i sådant hänseende torde emellertid få anses föreligga, därest införandet av tvångsbestämmelserna göres beroende av framställning från hushållningssällskap och landsting, såsom fallet är t. ex. beträffande tillämpningen av lagarna om hingst- och galtbesiktningstvång.

En viktig förutsättning för ett gott resultat av åtgärderna mot nötbromsen är emellertid, att djurägarna äga kännedom om medlen för dess bekämpande. Det synes mig böra tillkomma vederbörande hushållningssällskap att, sedan tvångsbestämmelser införts inom dess område, på lämpligt sätt verka för spridande av kunskap om de behandlingsmetoder, som kunna komma till användning.

I anslutning till vad ovan anförts har jag inom jordbruksdepartementet låtit utarbета förslag till förordning om utrotande av nötbromsen, vilket torde såsom *bilaga A* fogas till detta protokoll. Förslaget — som i sina huvudgrunder ansluter sig till det av lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen upprättade förslaget till lag i samma ämne ävensom till lagarna om hingst- och galtbesiktningstvång samt avses att träda i tillämpning den 1 juli 1930 — torde allenast i nedan angivna hänseenden kräva närmare motivering.

Ämbetsverken hava i sitt lagförslag efter mönster av de danska bestämmelserna i ämnet ålagt kommunernas verkställande organ att handhåva kontrollen över bromslarvernans utrotande. En sådan uppgift synes emellertid i stort sett främmande för den kommunala verksamheten här i landet. Bland annat med hänsyn därtill att de föreslagna åtgärderna avse att främja nötkreatursskötsel, torde det vara lämpligare, att hushållningssällskapen omhändertaga kontrollen. Det torde ej möta större

svårigheter för sällskapen, som hava underavdelningar i varje socken eller annat motsvarande område, att i de olika orterna finna lämpliga besiktningsmän för verkställande av kontrollen.

Vad angår de utgifter, som föranledas av den föreslagna lagens genomförande, förorda ämbetsverken, att kostnaderna för såväl själva utrotandet som kontrollen skola bestridas av djurägarna. Där djur dött till följd av undergången behandling, skulle ersättning av statsmedel utgå för djurets värde. Mot förslaget i sistnämnda hänseende och i fråga om kostnaderna för larvernas dödande synes icke vara något att erinra. Däremot kan ifrågasättas, huruvida djurägarna böra vidkännas kontrollkostnaderna. Det torde kunna befaras, att ett dylikt stadgande skall komma att alstra missnöje bland djurägarna och verka avhållande på framställningar om tillämpning av den föreslagna författningen. Av sistnämnda orsak synas ej heller hushållningssällskapen böra åläggas skyldighet att i mera avsevärd utsträckning deltaga i kontrollkostnaderna. Lämpligast torde vara för ifrågavarande åtgärders vidtagande i önskvärd omfattning, att staten påtager sig huvuddelen av dessa kostnader. En mindre del därav torde emellertid böra bestridas av vederbörande hushållningssällskap. Vidkommande den proportion, i vilken kostnaderna böra fördelas mellan staten och hushållningssällskap, anser jag skäligt, att staten bestrider $\frac{3}{4}$ och hushållningssällskapet $\frac{1}{4}$ av utgifterna. Statshjälpen synes böra utgå i form av bidrag till de utgifter, som hushållningssällskap visar sig hava fått vidkännas för ändamålet. I överensstämmelse härmed har i det inom departementet utarbetade författningsförslaget icke upptagits stadgande om skyldighet för djurägare att deltaga i kontrollkostnaderna.

Kostnaderna för kontrollen torde huvudsakligen komma att bestå i gottgörelse till besiktningsmännen för deras resor för kontrollens utövande. Det synes böra tillkomma vederbörande hushållningssällskap att bestämma rörande storleken av dylik gottgörelse. För vinnande av garanti för att densamma ej må bliva högre än skäligt, torde emellertid i de bestämmelser Kungl. Maj:t torde utfärda i ämnet böra föreskrivas, att ersättningen ej må beräknas efter högre grunder, än som innefattas i viss rese- och traktamentsklass i gällande allmänna resereglemente, förslagsvis III F.

Såsom förut nämnts, torde kostnaderna för dödandet av nötbromslarven böra bestridas av djurägarna. Denna regel bör uppenbarligen gälla även i de fall, där på grund av försummelse från djurägarens sida utrotandet måst verkställas av besiktningsmännen under deras kontrollresor. Eljest skulle kunna befaras, att djurägarna i avsevärd utsträckning underlåte att själva företaga erforderliga utrotningsåtgärder utan överlämnade detta åt besiktningsmännen, vilket givetvis skulle hava till följd en stark ökning av kostnaderna för kontrollen. Ersättningen för av besiktningsman företagna utrotningsåtgärder torde lämpligen kunna utgå i form av viss, av hushållningssällskapet bestämd avgift för varje

behandlat djur. Sålunda influtna avgifter böra, efter avdrag för hushållningssällskapets kostnader för behandlingsmedel, av hushållningssällskapet användas till bestridande av utgifterna för besiktningsmännens resor. I anslutning därtill torde det förordade statsbidraget böra beräknas å vad av nämnda utgifter återstår, sedan berörda avgifter tagits i anspråk. En dylik ordning förutsätter givetvis, att ifrågavarande avgift fastställes till belopp motsvarande de verkliga kostnaderna för besiktningsmannens ingripande.

På sätt tidigare i korthet omnämnts, torde ersättning böra utgå av allmänna medel till djurägare, vars kreatur avlidit till följd av undergången behandling mot bromslarver. Att döma av den erfarenhet, som vunnits i Danmark, torde antalet fall, då kreatur dör till följd av dylik behandling, komma att bliva ringa och statens utgifter i sådant hänseende följaktligen obetydliga. Vid bestämmande av ersättning för dylikt djurs värde torde, såsom lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen föreslagit, böra tillämpas bestämmelserna om värdering och ersättning i gällande förordning angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren.

I fråga om storleken av de utgifter, som staten skulle få vidkännas för genomförande av de ifrågasatta föreskrifterna, synas hållbara beräkningar ej kunna för närvarande göras. Utgifternas storlek blir i främsta rummet beroende av den omfattning, i vilken den föreslagna lagen kan komma att tillämpas. Att för utgifternas bestridande uppföra något särskilt anslag i riksstaten synes knappast vara påkallat. Desamma torde i anslutning till vad lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen föreslagit kunna utgå av ordinarie förslagsanslaget till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren.

Vidkommande slutligen frågan om åtgärder för utrotande av renbromsen torde, såsom lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen framhållit, denna fråga icke kunna lösas utan en omfattande utredning angående lämpligaste tillvägagångssättet för renbromsens bekämpande, och anhåller jag att i annat sammanhang få återkomma härtill.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) antaga härvid såsom bilaga A fogat förslag till förordning om utrotande av nötbromsen,

b) medgiva, att från det i riksstaten under nionde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren må enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder bestridas dels ersättning som enligt 5 § i nämnda förordning må utgå för kreatur, som dött till följd av i samma förordning åsyftad behandling, dels ock hushållningssällskap tillkomman-

de statsbidrag till kostnaderna för handhavandet av tillsyn, varom för-
mäles i 3 § av förordningen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamö-
ter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Hög-
het Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall av-
låtas proposition av den lydelse, bilaga till detta pro-
tokoll utvisar.

Ur protokollet:

Joh:s Thygesen.

Förslag
till
Förordning
om utrotande av nötbromsen.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting förordna, att inom sällskapets område eller viss del därav larver av nötbromsen (oxstynget, *Hypoderma bovis*) å nötkreatur över ett års ålder skola genom djurägarens försorg utrotas.

2 §.

I förordnande, varom i 1 § sägs, skall utsättas viss tid, under vilken förordnandet skall gälla. Denna tid, som icke får understiga två år, må sättas olika för olika delar av det område, förordnandet avser.

3 §.

Har Kungl. Maj:t meddelat förordnande, som i 1 § sägs, åligger det hushållningssällskapet att utöva tillsyn över förordnandets efterlevnad. För ändamålet skall hushållningssällskapet för varje kommun, där nötkreatur finnes, utse erforderligt antal besiktningsmän, som hava att minst fjorton dagar före i orten sedvanlig betesutsläppningstid undersöka, huruvida nötkreaturen befriats från nötbromslarver. Styrker djurägare med intyg av veterinär, att hans nötkreatursbesättning är fri från nötbromslarver, som kunna antagas vara levande, erfordras ej undersökning av dylik besättning.

4 §.

Befinnes vid undersökning, varom i 3 § förmäles, att djurägare uraktlåtit att verkställa föreskrivet utrotande av nötbromslarver, skall utrotandet på djurägarens bekostnad verkställas genom besiktningsmannens försorg.

5 §.

För nötkreatur, som dött till följd av i denna förordning åsyftad behandling, utgår ersättning av allmänna medel, därest genom intyg av legitimerad veterinär styrkes, att dödsfallet varit en omedelbar följd av behandlingen. Har djurägaren eller den honom företräder genom bristande aktsamhet vid behandlingen av djuret orsakat djurets död eller har han, trots på fara tydande sjukdomstecken hos djuret, underlåtit att tillkalla veterinär, vare han förlustig rätt till ersättning.

För övergående sjukdom i samband med behandlingen utgår ej ersättning.

För obduktionsförrättning, som veterinär företager för utfärdande av intyg, varom ovan sägs, utgår rese- och traktamentsersättning av allmänna medel.

6 §.

Djurägare, som reser hinder mot åtgärd, varom i 3 eller 4 § sägs, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

7 §.

Åtal för förseelse, varom i 6 § sägs, anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

8 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmän lag.

9 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras rörande verkställigheten och efterlevnaden av denna förordning.

10 §.

Förordnande, som i 1 § sägs, skall tillika med erinran om påföljd av överträdelse därav genom vederbörande länsstyrelses försorg på statsverkets bekostnad införas i länskungörelserna och i en eller flera tidningar inom orten samt anslås på lämpliga ställen inom det område, förordnandet avser.

Det åligger hushållningssällskapet att, sedan dylikt förordnande blivit meddelat, på lämpligt sätt verka för spridande av kännedom om medlen för nötbromsens utrotande.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1930.